

STORTINGET

Representantforslag 282 S

(2021–2022)

fra stortingsrepresentantene **Sofie Marhaug, Bjørnar Moxnes, Marie Sneve Martinussen, Seher Aydar, Tobias Drevland Lund, Geir Jørgensen, Hege Bae Nyholt og Mimir Kristjánsson**

Dokument 8:282 S (2021–2022)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sofie Marhaug, Bjørnar Moxnes, Marie Sneve Martinussen, Seher Aydar, Tobias Drevland Lund, Geir Jørgensen, Hege Bae Nyholt og Mimir Kristjánsson om strakstiltak mot de høye strømprisene og for å øke forsyningssikkerheten

Til Stortinget

Bakgrunn

Mange gruer seg til høsten og vinteren på grunn av de høye og stigende strømprisene. Folk er redde for ikke å ha råd til regningene, og i tillegg trues arbeidsplasser av de høye prisene. Dermed frykter flere for jobbene sine.

Strømprisene i Sør-Norge er på rekordhøye nivåer. Samtidig er fyllingsgraden i mange av vannmagasinene i Sør-Norge på et rekordlavt nivå. Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har siden mai beskrevet kraftsituasjonen som stram med økt fare for rasjonering.

Siden høsten 2021 har fyllingsgraden i vannmagasinene vært lav og langt under medianen. Eksporten fra prisområdet Sørvest-Norge (NO2) forble på et høyt nivå gjennom høsten 2021 og de første månedene i år. Gjennom våren og sommeren i år forble det netto eksport til utlandet fra prisområdet.

Man har ingen forsikring mot at feilene fra høsten 2021 vil gjenta seg, nemlig at vannmagasinene har lav fyllingsgrad samtidig som det eksporteres i stort monn. Dette er dårlig beredskap og skader forsyningssikkerheten.

Tiltak for å unngå rasjonering bør skje uten at prisene blir høyere for husholdninger og næringsliv. Målet må være å holde prisene på et rimelig nivå gjennom vinteren når kulda setter inn og folk er avhengige av nok energi. Dette vil kreve inngrep i dagens marked, som baserer seg på at de høyeste budene på den europeiske børsen blir styrende for prissettingen, til tross for at strøm tilsvarende 90 prosent av landets kraftproduksjon brukes innenlands og ikke eksporteres. Det er urimelig at dette fører til langt høyere priser i Norge og enorme overskudd til kraftselskapene.

De høye prisene på gass, som er et viktig element i energiforsyningen i landene Norge har utenlandskabler til, smitter dermed over på Norge. Det fører til priser som ikke gjenspeiler den reelle produksjonskostnaden eller ressursituasjonen i Norge. Dette påfører husholdningene store ekstrakostnader, også etter at strømstøtte er utbetalt. Markedsregimet setter dessuten arbeidsplasser i fare, i tillegg til at store ekstrakostnader veltes over på forbrukerne.

Man er nå inne i høsten, temperaturene synker, og oppvarmingsbehovet øker. Samtidig er situasjonen kritisk for vannmagasinene våre. Fyllingen av magasinene går saktere enn vanlig samtidig som det er netto eksport til kontinentet og Storbritannia.

Man har lenge sett at oppfordringer til kraftselskapene ikke er tilstrekkelig for at magasinene skal fylles opp, eller at prisene skal holdes nede. Det trengs økt politisk kontroll over både produksjon og prissetting om folk skal tåle vinteren. Regjeringen kan innføre restriksjoner innenfor dagens regelverk og kan forsvare dem ut ifra hensynet til forsyningssikkerheten i en tid da hele Europa diskuterer hvordan markedet ikke løser utfordringene en står i. Om dette ikke er mulig, må regjeringen reforhandle avtalene som regulerer strømeksport, og

sikre nødvendige markedsinntak for norsk vannkraft. Man må ta i bruk hele verktøykassen for å sikre nok energi til rimelige priser. Dette er en helt grunnleggende samfunnsoppgave.

De skyhøye strømprisene innebærer at folk med dårlig og til og med helt vanlig råd får lavere kjøpekraft. Prisene forsterker økonomiske forskjeller og skaper fattigdom. Samtidig bruker staten svært beskjedne beløp på å hjelpe husholdningene med å redusere sitt energiforbruk. Beløpene til dette er bare økt med 100 mill. kroner av dagens regjering, til 400 mill. kroner til klima- og energiltak hos husholdninger og forbrukere gjennom Enova SF. Forslagsstillerne viser til Innst. 136 S (2021–2022), jf. Dokument 8:37 S (2021–2022) Representantforslag om å reforhandle styringsavtalen med Enova SF.

Enova SF, som ble opprettet med energisparing som et hovedformål, har fått fjernet energisparing og beredskap fra formålet sitt gjennom styringsavtalen utarbeidet av regjeringen Solberg, som gjelder fra 1. januar 2021.

Enova trenger å få energisparing som et mål igjen. I sitt svar på skriftlig spørsmål i Dokument 15:2576 (2021–2022) har klima- og miljøministeren opplyst at Enova beregner at prosjekter de har støttet i 2021 og så langt i 2022, har medført en nettoøkning i årlig strømbruk på om lag 900 GWh. Dette kan være gode tiltak, men arbeidet for redusert energibruk i husholdningene er svært beskjedent i forhold. For 2021 og så langt i 2022 er dette beregnet å medføre en reduksjon i strømbruken med 50 GWh per år.

Ordningene for tiltak i husholdningene og til solenergi er for lite tilgjengelige. Høye egenandeler innebærer at folk med dårlig eller bare helt vanlig økonomi vil ha problemer med å benytte ordningene. Regjeringen bør umiddelbart utarbeide en tilleggsavtale om straktiltak med Enova. En vesentlig del av statens ekstraintekter fra høye strømpriser bør settes av til dette.

Staten har også et omfattende energiforbruk, blant annet til kontorbygg. Regjeringen bør innføre et omfat-

tende energispareprogram i offentlig sektor med krav til jevnlig rapportering på energibruk.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen sørge for at det innføres en makspris på strøm til alle kunder i Norge gjennom pålegg for kraftprodusenter. Denne settes til tre ganger konsesjonspris, det vil si om lag 35 øre/kWt. Inntil nødvendige endringer av lov og/eller forskrift er på plass, skal strømstønsordningen forsterkes for månedlig forbruk inntil 3 500 kWt med 100 pst. dekning når strømprisen er over 35 øre/kWt.
2. Stortinget ber regjeringen stille umiddelbare krav til produsentene om å stanse kraftproduksjon til eksport fra magasiner som kan lagre vann til vinteren. Om det må gjøres lovendringer for å gjennomføre dette, bes regjeringen legge forslag om dette fram for Stortinget innen 3. oktober 2022. Om nødvendig for å oppnå dette må regjeringen gå i forhandlinger om eksisterende avtaler som regulerer strømekspert.
3. Stortinget ber regjeringen utrede en toprismodell gjennom avgifter på strøm. Regjeringen bes på bakgrunn av utredningen legge fram et forslag som tar hensyn til forbruk, energistandard, husstandens størrelse og geografi.
4. Stortinget ber regjeringen inngå en tilleggsavtale med Enova SF med investering i energirådgivning, etterisolering, installering av varmpumper og solenergi hos private husholdninger.
5. Stortinget ber regjeringen innføre et energispareprogram for offentlig sektor med tilbud om rådgivning og krav til jevnlig rapportering.

19. september 2022

Sofie Marhaug

Bjørnar Moxnes

Marie Sneve Martinussen

Seher Aydar

Tobias Drevland Lund

Geir-Asbjørn Jørgensen

Hege Bae Nyholt

Mímir Kristjánsson